

SZARVASI UJSÁG

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési árak:

Negyedévre 6 pengő, egy hónapra 2 pengő.
Lapzárta éjjel 1 óraker.

Felelős szerkesztő:

DR TOKAY LÁSZLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

SZARVAS, HORTHY MIKLÓS UT 9. SZÁM
Telefonszám: 6.

Fokmérője-e az újságolvasás a műveltségnek.

A „kultura“ szó műveltséget jelent. A szó általában jelenheti a nép, népfaj, szűkebb értelemben veit társadalmi körnek és egyénnek a műveltségét. A minden tekintetben jól kiművelt egyént szokás intelligens embernek nevezni. Azonban ezek a fogalomkörök metszik egymást, a synonym értelmük zavaró, úgy, hogy megmarad a kérdés: kit is nevezünk művelt embernek? Nemcsak azt, akit az iskola, a nevelés, a családi körük művelnek ki intelligens. sok ismerettel bíró emberré, szerintem azt is, akit tudásvágya, önművelése, élettapasztalatai, logikus gondolkodása emelnek kulturális nívóra.

Ami a gyermeknek az iskola, a nevelés, az a felnőttnek a könyv, hirlap, társadalmi érintkezések, eszmecsere — holtig. Azonban nem minden ember juthatott gyermekkorában megfelelő iskolázathoz, holott későbbi életkörülményei, hajlamai, szorgalma talán kulturáltabbá tették annál, akinek meg volt a mód, az eszköz, az iskola ahhoz, hogy emezt tulszárnyalja. Általában az élete delén levő ember már nem az iskola minősége és mennyisége szerint kulturált (de lehet intelligens), s ennél fogva nem lehet fokmérője a műveltségnek az a statisztikai kimutatás, mely szerint X városban pl. 300 hivatalnok, 700 iparos, 200 kereskedő, 50 ügyvéd s orvos és több ezer földmives család van. Hol húzunk itt határvonalat. Kire fogjuk rá, hogy nem művelt? Itt pl. az intelligencia vagy intellektuell idegen szókra van szükség, mert magyar szavunk nincs ennek precíz kifejezésére. Ma már az az elemi föltétel, hogy analfabéta ne legyen valaki, hazája nyelvét jól értesse, s társadalmi helyét becsülettel állja meg, kevés az üdvösséghez, illetve műveltséghez. Pedig van olyan ember, aki az újságolvasással bíró egyént gondolkodás nélkül műveltnak nevezi, holott az sosem művelte magát, csak ami úgy ráakodott évek során, az tette értelmessé, logikusan gondolkodóvá.

Maholnap azon a horizonton vagyunk, mint a nyugati államok, ahol a legrongyosabb suszterinasnak épp úgy, mint a kereskedelmi utazónak megvan az érettségije, hogy a közép-

iskolát végzett földművesekről ne is beszéljek.

Terjed a kultura, de sajnos, ezzel a haladással nem tart lépést a megélhetési lehetőség mutatkozása. — Ennek külső és belső oka van. Sok... Nevezzük problémának.

Visszatérek az iskolából (régén) kikerült ember műveltségére, összehasonlítva az iskolába nem járt (közép, felsőiskola) ember kiműveltségével. Példát kell felhoznom. Valaki, aki jeles osztályzattal végezte el a nyolc középiskolát, érettségije után összetalálkozott egy katonaviselt emberrel, aki iskolát nem végzett, de a világháboruban megtanult írni-olvasni, beszélni pedig németül és olaszul is. Az illető napszámosember volt.

A szegénysorsu fiut az állásinség fizikai munkára kényszerítette. Együtt dolgozott a napszámos emberrel hidegben-melegben, kőmives és földmunkában, a mindennapi kenyérért. S bár a robotoló ember szükszavú, ők összeismerkedtek. Az idősebb ember elbeszélései, nyelvtudása, tapasztalatai érdekelték a fiatalembert, bár oly bizarrnak tűnt fel előtte a rongyos napszámos ekkora műveltsége. Rájött az érettségizelt fiu arra, hogy az élet sok olyanra tanítja meg az embert, amire az iskola soha. Átlátta, hogy az ő ismereteit, az ő nyugodtan, kanalanként 8 éven át beszédett tanulmányait ez az ember a harctéren hónapok alatt tanulta meg. Rájött arra, hogy erre a gyöngé alapra neki nagyon sokat kell építenie, sok gyakorlati ismeretet kell szereznie, ha boldogulni akar, s tanítómestere a szigorú Élet lesz.

Nem tartozott a sors kegyeltjei közé, — ritka kivétel volt az-az ember — akad, aki így feljön. Én erre is válaszok. Példájk meg a sors kegyeltje azt, amit a sorsüldözött megpróbált. Kezdje szegényen, műveletlenül s képességei nyomorban, pizokban, viszontagságok között csiszolódjanak ki drágakövekké. Akkor megtudja, milyen versenyt, küzdelmet kell folytatni a megélhetésért annak, akit pénz, befolyás, családi támogatás nem nyom feljebb és feljebb rohamléptek-

kel az „rv nyes“ s fe’ — sokszo érdemtelenül.

De eltértem a tárgytól. A helyi kulturáról akartam írni. Ugyan ebben ez is megvan. A két, sőt háromféle embertípusban sok ember magára ismerhet Szarvason. Igaz, hogy nincsenek kimerítve az összes mintaalakzatok. Igaz az is, hogy most nincsen háboru, hol lázas sietséggel dolgozik élet, agy, tudásszomj, de van életküzdélem, ahol épp úgy csiszolódhatnak ki mindezek.

Hogy Szarvasnak van kulturája, az tagadhatatlan. Ugyan ránkkennek sokmindent, hogy maradiak vagyunk, de ez ellen minden szavunkban tiltakozunk. Az a baj, tettünkben nem. Így aztán az a műveltség, mely itt van, nem nagy látóköru, nem öntudatos és nem következetes. Oka többek közt az is, hogy Szarvas forgalomtól elzárt város. Van egyéb ok is.

Hogy állításaimat igazoljam, ismét példázok. Tudjuk, hogy a műveltség terjesztői és porkolábjai az újságok, lapok. Amely közösségben élet van, haladás, tömeges tudnivágyás, eszme, stb., megjelennek a napilapok. Ezek írják meg a közérdeket szolgáló cikkeiket, a művelődés kellékeit, szórakoztató olvasmányaikat.

Napjainkban, amikor egy szomszédos, nem nagyobb helységben 21 éve van napilap, Szarvason csak most „végre“ lett napilap. Eltekintve az újság céljától, szükségességétől, felemlitem a haszonelvűek kedvéért, hogy az a néhány rézgaras a szarvasi ember megélhetését mozditja elő, itt kering az a pénz, s eljut a legszegényebb ember éléskamrába épp úgy, mint a kereskedőhöz, vagy az adópénztárba.

Szarvasnak, az „iskolaváros“-nak kulturált népe mindenkor megállhatja a helyét más békés megyei város mellett, s tehet róla, hogy napilapja fejlődjön, terjedjen, s ne kelljen az önérzetet, a lokalpatriotizmust nagydobbal élesztg .ni b..... M.

Meggyilkolta a gazdáját egy szentesi béreslegény

Szentesről jelentik: Tegnap délelőtt Molnár Lajos gazdálkodó tanyáján véres tragédia játszódott le. A gazda ugyanis valami miatt öszeszólalkozott béresével, aki a vita hevében a kezébe akadt villával úgy fejbévágta Molnárt, hogy az menten össterogyolt s röviddel utána meg is halt. A gyilkos Albert István nevű bérest a rendőrség letartóztatta.

Közöny és Lelkesedés

jegyében indult meg a sarvasi érettségizett és diplomás ifjak szervezkedése.

Közönnyel, sőt talán idegenkedéssel fogadta a sarvasi társadalom egyrésze. Pedig a célok, amelyek megvalósítását az ifjuság maga elé tűzte, magasztosak, korszerűek és nagyrésztben a község egyetemének érdekét szolgálják. Így a közöny okát nem találjuk. A kereskedő-, iparos- és gazdaiifjak mind egyesületekbe, önképzőkörökbe tömörültek. Csak a tanultifjuság nem talál egy helyet, ahol összejönne s e nehéz időkben, melyek sulyát leginkább ő érzi, keresné az egymást-támogatás lehetőségét. Keresné a lelki vigaszt és erősítést, nehogy szélsőséges áramlatok tárt karjaiba hulljon, mely áramlatok az érvényesülés, a munka és a jólét csábos lidércfényével csalogatják, szédítgelik egy olyan ingoványba, honnan visszatérni nem lehet, s ahová a tanultifjuság bukása után követné őket az egész mai társadalom.

Ne felejtjük el, hogy a nyomor, az álltalanság, munkanélküliség, rossz tanácsadó s hogy szervezetlenül külön-külön könnyebben bukik el az ember. Ne felejtjük el, hogy 20—25 éves fiatalemberekről van szó, akikben az ifjuság szent alkotó munkavágya él. Ne fosszuk meg tehát őket a lehetőségtől, hogy az élet szilő körülményeit, korukkal való elégtelenséget, duzzadó életereüket és ambíciójukat olyan irányu munkába vezessék le, amely Hazánknak, társadalmunknak, községünknek csak hasznos lehet.

Az ifjuság munkáját a Szeretet jegyében indította meg s így a közönnyel szemben a barátságos szeretet szavával fordul és megértést, támogatást kért.

Ha ezt nem kapja meg, azért nem csügged el. Akkor azon lelkesedés szent tüzével indul harcba, amely a mozgalom gondolatát fűti. Lelkesedését küldi az ifjuság harcba a Közöny ellen. Kettőjük harcába csak az ifjui lelkesedés győzhet, melynek lobogó lángjai megolvasszák az öreg Közöny jégpáncélját. S ha nem, úgy átsiklik rajta.

A Jövő a mienk s mi azért akarunk harcolni!

Dr Král Pál

A sarvasi KIE csatlakozott az Országos Szövetséghez

A Ker. Ifj. Egyesület csatlakozott az Országos Szövetséghez így a helybeli KIE tagjai rendes igazolványt kapnak és jelvényt fognak viselni. Kellő Gusztáv diszelnök elnökle mellett megállapították a félévi munkaprogramot. A rendes vallási összejöveteleken és szórakozásokon kívül egy tarka est, egy vallásos est, két kirándulás, zene és németoktatás, hetenkint 1—1 ismeretterjesztő előadás van felvéve. Ugyancsak aratás előtt az egyházmegye területén működő egyesületek bevonásával egy napos konferenciát rendez.

Technikai akadályon és a csekély számu jelentkezők miatt a téli „Népfőiskolát” nem nyitja meg. Az ősszel azonban előre ki fogja dolgozni az iskola tervezetét, hogy minél szélesebb rétegek ifjuságát vonhassa bele közművelődési munkájába.

A KIE iránt általános érdeklődés mutatkozik a fiatalság részéről, annál sajnálatosabb, hogy két régebbi tagja Burák Mihály és Zvara János a tagok sorából kilépett.

Február 18-án lesz az ötven sarvasi lány műsoros estje

A helybeli kereskedelmi leányiskola volt növendékei által tervbevevett műsoros estély és az azt követő táncmulatság iránti érdeklődés napról-napra fokozódik s így kilátás van arra, hogy a hatalmas leánysereg által rendezendő estély az idei farsangi estéknek legkedvesebbje lesz Szarvason. Ugy a műsor számai, mint a szereplő hölgyek játéka mindenesetre kifogja érdemelni a közönségnek tetszését.

A programmal elkészült már a leánysereg. Csak az utolsó simítások vannak hátra. A műsor, amelyet legközelebb a szereplők nevével is közlünk, a következő:

1. Megnyitó. 2. Zenélő óra. Tánccos pantomim. 3. Tegnap és ma. Páros jelenet. 4. Farsangi tánc. 5. Vidám monológ. 6. Poldoni-Várad: Vadrózsa, tánccos daljáték.

Az estély február 18-án este 8-tól lesz az Árpád dísztermében. Az előadást hirdető

plakátok, illetve értesítések hamarosan napvilágot látnak. Ezek ugyancsak részletesebb programmal fognak szolgálni s feltüntetik a több, mint 50 szereplő hölgynek névsorát is. A közönség figyelmét ezuton is felhívjuk az értékesnek és szórakoztatónak ígérkező estélyre.

A Rendezőség kéri a szokott páholybérletet, hogy páholyuk megtartására vonatkozólag előjegyzéseket Wágner Géza gimn. tanárnál sziveskedjenek eszközölni. Ugyancsak itt kaphatók már most a löbbi jegyek is.

Páholyjegyek 6 személyre 9 pengő. Földszint az első 8 sor 1 pengő 50 fillér, a többi sorok 1 pengő. Tanulójegy 50 fillér.

Tekintettel arra, hogy az előadás iránti érdeklődés igen nagy, az azon résztvenni szándékozók felkértemek, hogy az előadásra szóló jegyeket mielőbb váltsák meg, illetve kössék le.

Képkiallítás a Luther árvaházban levő Turul fotó üzletben

Kellemes impressziókkal hagyja el az ember ezt a helyiséget, ha megtekintette a bpesti Szalmásy Képszalon eredeti festményekből álló gyűjteményes kiállítását. Minden esetre a közönség iránti nagyfokú előzékenység már az, hogy a képek nagy része izlésesen keretezve kerül kiállításra, ami az egész anyag elbírálásánál határozott előnyt jelent a kiállítóknak is.

Annyira változatos és élvezetes az egész anyag, hogy annak leírását nem is tudja, hol kezdje az ember. — Komáromi Kacz, Neogradi Antal és Barsi napsugaras nyári tájai tiszta poezis. Az angol és francia lapok nem méltatlanul emlegetik mindenkor legelső sorban Viski János nevét, ha a párisi Salon kiállításáról írnak, ezt a dicséretet meg is érdemli, ha bravuros technikával megfestett állatképeit látja az ember. — Kolozsváry Endre is minden igyekezetével igyekszik emelni a nivóját és bebizonyítani, hogy nem méltatlanul érte a Nemzeti Szalon őszi kiállításán az a kitüntetés, hogy képét az állam vásárolta meg. Hortobágyi élelkepei, Pásztortüznél, Vágtató lovak, tiszta poezis, tele a kiellen Hortobágy zenéjével. — Az impressionizmus hívei gyönyörködni fognak Iványi Grünvald szindus képeiben. Szilágyi Ignác csendéletei igazolják, hogy a modernnek még nagyon messzire vannak attól, hogy precizen megrajzolt és a technika klasszikus erejével megfestett csendélet bravurjaihoz emelkedhessenek. Czene Béla geure képei igazi megszemélyesítői a falusi embereknek. Alberth Ferenc méltán érdemelte ki a magyar spirituálisták között a vezető helyet. Kiállított tájképeinek minden ecset vonása kifejező. — Csalány Béla azt adja, amit már nagyon kevesen a magyar pikturában, erős de letompított színek, kifejező arc, tiszta naturalizmus. — Vodiczai Sashegyi Kálmán hangulatos tájai a színelemzés minden variációjával. — Szántó Mária aktja plasztikus. De kigyózná ezt mind elsorolni. Ghimesi, Barkász, Horváth G. Andor, Huszthy Ibolya, Czene János, Stornó stb. mind válogatott szép képekkel. Ezt látni kell.

Most mikor bucsuzom az agilis kiállítóktól sok-sok sikert kívánok, a kiállítás befejezéséhez.

HIREK

Gyógyszertári inspekció. Szarvason az éjjeli és vasárnap délutáni szolgálatot február hónapban Farkas Antal János gyógyszerstara tart.

Evangélikus istentisztelet. Ma, vasárnap az ótemplomban tól, az újtemplomban 9 órától magyaryelvű istentisztelet tartatik.

Katolikus istentisztelet. Vasárnap délelőtt 8 órakor csendesmise, 10-kor szentbeszéd és nagymise.

Református istentisztelet. Vasárnap délelőtt 10 órakor istentisztelet lesz az Árvaház dísztermében.

Tiszteletbeli főszolgabírói kinevezések. Korossy György főispán a gyulai járás főszolgabírája mellett szolgálatot teljesítő dr Haviár Lajos és dr Heinrich Dezső szolgabírókat tiszteletbeli főszolgabírókká kinevezte.

A sarvasi szellemi ifjuság értekezlete. Nagy lelkesedéssel mondta ki a sarvasi érettségizett és diplomás ifjuság csütörtökön, a községháza nagytanácstermében tartott értekezletén ifjusági egyesület alakulásának szükségességét. Az impozáns számban megjelent ifjakat Galló Mihály, mint korelnök üdvözölte, majd Liska Ferenc ev. lelkész emelkedett szólásra, aki a márciusi ifjakra emlékeztető tüzes, hazafias beszédben fejtette ki az ifjuság egyesülésének szükségességét és az egyesülés céljait. A nagy tetszést aratott beszéd után dr. Král Pál ajánlotta, hogy a megalakulandó egyesület diszelnöktül Ur-mánczy Nándort, az egyesület kebelén belül megalakítandó Reviziós Emlékmű Bizottság elnökéül pedig dr. Schauer Gábort válassza meg. Dr. Krajcsovics Pál az egyesület diszelnökéül dr. Schauer Gábor megválasztását javasolta. Ifj. Géczy Dezső, Orosz Iván, Szlovák Miklós és Lászlóffy István felszólalása után a megjelentek 20 tagu szervezőbizottságot választottak az alapszabályok kidolgozása végett.

Dr K. P.

Meghosszabbították az iskolákban az influenza szünetet

(Budapestről jelentik.) A kultuszminiszter átiratot intézett az iskolák igazgatóihoz, amelyben utasítja őket, hogy az influenza erős tovaterjedése miatt az iskolákat továbbra is zárva kell tartani. A meghosszabbítás egyelőre február 13-ig, hétfőig tart, nem lehetetlen azonban, ha a náthaláz nem szűnik meg, az iskolákat még az új határidőn túl is zárva fogják tartani.

Anyakönyvi hírek.

Születtek: ifj. Petyvan János leánya Judit, vitéz Laborczi György fia János és leánya Erzsébet, Klimaj Pál fia Pál, Prjevára Pál leánya Emerencia, Szklénár Mihály fia Mihály, Velki János fia Pál, Skorka Pál leánya Judit.

Házasságot kötöttek: Sápiski János Liska Zsuzsannával, Lipták Sámuel Brachna Julianával, Sztrehovszki Mihály Juliannával.

Meghaltak: Szvák Zsuzsanna 7 hetes, Janurik Györgyné 42 éves, Kopcsjak Mihály 4 hónapos, Palyor András 9 hetes, Krajcsovic János 62 éves, Maczik János 68 éves, Uhljár János 3 hónapos, Kopcsjak Judit 3 hónapos, Demcsák Erzsébet 5 hónapos, özv. Nótári Pálné 71 éves, Pekár Jánosné 76 éves.

Megmérgezte magát egy cseléd lány. Tegnap reggel a Rákóczi ut 18 számú házban szolgálati helyén holtan találták meg Pess Teréz szobalányt. Megállapították, hogy kinyitotta a gázcsapot, magára zárta az ajtót, hogy halála előtt már senki sem zavarhassa. Az öngyilkos lány holttestét a bonctani intézetbe szállították.

Ha jó kedve van, tartogassa a Levente-báira!

A Szarvasi Ujság ingyen közli mindazokat a hirdetéseket, amelyeknek tárgya munkások felvétele, vagy bármilyen munkaalalom nyújtása a munkaadók részéről.

Képkiallítás eredeti festményekből. O-moraviczi Szathmáry Zsigmond budapesti képzalon propaganda-kiallítást tart a Luther-Árvaházban levő Turul fényképészeti műterem helyiségében, legelsőbbi magyar festőművészek eredeti műveiből. A kiállítás folyó hétfő délután 3 órakor nyílik és 12-én este 8 órakor zár. A bejárat mentekintése díjtalan. Nyitvatartás: 10-13 óráig és 8 óráig. A kiállítást közzéadó fizetési feltételek mellett megvételre is kaphatók.

SPORT

Uj sportegyesület Békésszentandrásán. A Békésszentandrás Hírvadi Mátyás Sportegyesület vasárnap délután 4 órakor az Iparoskör klubjában tartotta meg alakuló gyűlését. A gyűlésen a mátyási 150 lelkes sportpártoló helyi érdeklődők voltak jelen. Az egyesületi megalkotásról a jelenlévők egyhangú lelkesedéssel mondták ki, és az előterjesztett alapszabályokat elfogadták. Az

uj egyesület vezetői a következők: Elnökké Sinka Ferenc, alelnökké Antalt, intézővé vitéz Dombovári Jánost, jegyzővé Kovács Istvánt, pénztárossá Ordert Rezsőt, ellenőrré Balázs Imrét, szertárossá vitéz Dombovári Jánost, ügyésszé dr. Fejér Kálmánt, orvosokká dr. Szerényi M. Iván és dr. Darabos Jánost, választmányi tagokká: Bencsik Mihályt, Csonki Lajost, Heltmann Imrét, Nyerges Józsefet, Győri Imrét, Paraszt Imrét, Fabó Jánost, Sinka Ferencet, Kis Imrét, pótagokká: Dorogi Józsefet, Juhász Józsefet, számvizsgáló bizottság tagjaiul: Juhász Ferencet, Pálkás Ferencet és Hali Józsefet, könyvtárossá: Virág Józsefet választották meg.

SZINHÁZ

Ma bucsuzik Bársony Aladár színtársulata

Bársony Aladár kitűnő staggione társulata ma játszik utoljára Szarvason. A közönség rövid itt-tartózkodása alatt megismerte és megszerelte a jól összeválogatott együttest, amelyben női és férfi szerepkörön egyaránt kitűnő erők villék sikerre estéről estére a jobbnál-jobb darabokat. Bársony társulata megnyerte a szarvasi közönség tetszését.

A társulat ma este bucsuzik Szarvasról egy nagyszéru műsorú farsangi kacagóest keretében. A műsoron Szarvason még először adott kitűnő egyfelvonásosok szerepeket és a háromórás műsor alatt a közönség egy pillanatra sem szabadulhat a nevető-orkánból.

A társulatnak minden tagja megállotta helyét. Külön-külön dicsérni felesleges őket, mert valamennyien dicséretet érdemelnek. A szarvasi közönség szeretettel várja vissza jövőre a Magyar Játékszin Kamaraszínházat.

Magyar Játékszin Kamaraszíntársulat Fővárosi Művészegyüttesének vendégjátékai az Árpád-szálló kellemesen fűtött volt éttermi helyiségében.

Vasárnap délután 4 órakor: Kacagó-délután! Vaszary bohózat!

Az igazi asszony.

Bucus előadás vasárnap este 8 órakor. Utolsó előadás! Nevető-est! Háromórás szakadatlan kacagás!

Szenzációs farsangi kabaré.

Vigjelenetek, tréfák, mókák, bohózatok.

KÖZGAZDASÁG

A helybeli gabonapiac ársai

Buza 8—1350 P, tengeri 500—520 P, árpa 7—720 P, zab 600—650 P, tőkmag 17 P, lucerna 90—110 P 100 kg-ként.
Irányzat szüárd.

Terménytőzsde

Budapest, 1933. február 4.

Készárupiac

Buza 76-os uj 14'15—14'40 Ápa 9'20—9'50
" 77-es " 14'35—14'70 Sósápa 10'15—10'25
" 78-as " 14'55—14'80 Zab 9'00—9'25
" 79-es " 14'75—15'10 Tengeri 6'75—6'85
" 80-as " 14'90—15'30 Korpa 6'10—6'25
Rozs 6'35—6'50
Irányzat jóltartott.

Határidőpiac

Buza márc. 13'15—13'40 Rozs májusra 11'15—7'17
" májusra 13'79—13'80 Tengeri máj. 7'52—7'54
Rozs márc. 6'77—6'79 " jún. 6'12—7'05

Irányzat barátságos.

Sertéspiac

Felhajtás 93 darab. Zsir 1'20—1'25
1. rendű urad. 0'86—0'88 Szalonna 1'00—1'06
Közép, szedett 0'84—0'88

Irányzat élénk.

IDŐJÁRÁS

1933. február 4.

(A szarvasi meteorológiai állomás jelentése.)

Déli hőmérséklet 1 óra 30 perckor +5'0 C°
Reggeli hőmérséklet 6 óra 30 perc. —4'0 C°
Levegő relatív nedvessége 48%
Borultság reggel 00%
" délbén 20%
Légnyomás reggel 758'7 mm
" délbén 757'4 mm
Csapadék 0.0 mm
Hőréteg reggel 6 óra 30 perckor nyomokban
Szélirány reggel délnyugati
" délbén délnyugati

A budapesti meteorológiai intézet jelentése a következő 24 órára: A vasárnap folyamán enyhe idő, délután borulás, sokhelyütt eső, a magasabb helyeken esetleg havazás is.

Körös—Tisza—Marosi Ármentesítő és Belvizeszabályozó Társulat Békés-Bábockai Szakasa

49/1933. szám.

Hirdetmény

A Körös—Tisza—Marosi Ármentesítő és Belvizeszabályozó Társulat Békés-Bábockai Szakaszigazgatósága alantli gátörjárásiban eladásra kerülő széna és rözse az alábbi sorrendben lesz nyilvános szóbeli árverés útján, azonnali készpénzfizetés mellett értékesítve:

Öcsödön: Február 6-án, hétfőn délelőtt 9 órakor a 13-ik öcsödi órháznál lévő 2 boglya széna.

Békésszentandrásán: Február 6-án, hétfőn délelőtt fél 12 órakor a 12-ik szentandrásai órháznál lévő 4 boglya széna.

Szarvason: Február 6-án, hétfőn délután 4 órakor a 11-ik szarvasi órháznál lévő 1 boglya széna.

Szarvason: Február 7-én, kedden délelőtt 8 órakor a 10-ik halásztelki órháznál lévő 5 boglya széna és 1380 kéve vegyes rözse. Február 7-én, kedden délelőtt 11 órakor a mezőturi határban lévő 9-ik kisörvetői órháznál lévő 5 boglya széna. Február 7-én, kedden délután 3 órakor az endrődi határban lévő 8-ik farsangi órháznál lévő 5 boglya széna. Február 7-én, kedden délután 4 órakor a 7-ik endrődi órháznál lévő 4 boglya széna. Február 8-án, szerdán délelőtt 9 órakor a 6-ik gyomai órháznál lévő 2 boglya széna. Február 8-án, szerdán délelőtt 10 órakor az 5-ik békési órháznál lévő 4 boglya széna. Február 8-án, szerdán délelőtt fél 12 órakor a 4-ik békési órháznál lévő 3 boglya széna. Február 8-án, szerdán délután 1 órakor a 3-ik körösztársasági órháznál lévő 2 boglya széna. Február 8-án, szerdán délután 3 órakor a 2-ik mezőbentényi órháznál lévő 2 boglya széna. Február 8-án, szerdán délután 4 órakor az 1 békési órháznál lévő 8 boglya széna.

Szarvas, 1933. január 26.

Szakaszigazgatóság.

Jóslat

Molnár Mihály

*Perceg a szu a gerendafában,
Rágódik lelkemen a bu
Seb fakadt a szívem pitvarába
Tátongó, kintelt, mély odu.*

*Nincs reá balzsam, gyógyító olaj,
Nincs már üdv, ígézet ott,
Hol az életkedv, vágy, örömrézet
Kamrakilincse elkopott.*

*Perceg a szu a gerendafában,
Lelkem megette már a bu
Elrohasztott már minden életet
Szívemben az a mély odu.*

*Hol a szu már rágódni nem tudott
Elhatolt a Végzet oda
Örökremény hiu por=hamuját
Megrágtá idő vasfoga.*

*Mit az eltévedt szél hordoz széjjel
Hómezőn, sziklabérceken
Emlékek, fénykép, álom hamuja
S ezüstös fej marad nekem.*

Badár Balázs

Irtá: Galambos Dezső.

Mezőtúr. Előbbi neve Turkeő volt. Tulipános-virágos címerét Nagy Lajostól kapta. Egyébként nem valami nevezetes város. Krónikák nem tették nevét híressé, fiaiert sem kellett versengő hét városok sorába beállania.

Kunsági város, kunsági emberek, földszintes házak szürke egyformasága, amit alig néha-néha bont meg egy-egy emeletes ház fejlődést hirdető forradalma.

Ha idegen téved ide s ráunva a rendezetlen, udvarba torkoló uccák csavargására, megkérdez valakit, helyi nevezetesség után érdeklődik, két nevezetességre teszük figyelmessé: a református templomra és Badár Balázs, paraszt fazekas-mesterre.

A református templomot rögtön meg is láthatja. Ez a fehérre meszelt, török minarett-szerű építmény a kunsági levegőből kiülköző stílusával, hozzáfűződő mesék misztikumába burkoltan magasra nyulva, rögtön szembe tűnik.

Badár Balázs uramat azonban meg kell keresni. Reklámon, ujsághirdetésben, jelzőtáblán nem találni sehohol nevét. Kint az Újvárosban lakik. Ákácok hosszú glédája végig az uton. Nyáron csupa virág mindenütt... az utak mentén s a házak előtti kis kertekben, az ablakokban piros muskátá virág. Itt lakik a chicágói szisztéma szerint nem nével, de számmal megkeresztelt VI-ik uccában id. Badár Balázs, mely korjelzővel az egy uccával előbb működő (epigon) fiától különböztetik meg művészetét értő nagyszámu tisztelői.

Ezek az uccák különben a Turi korszok uccái. Békében százon felül volt a számuk, ma valami ötvenre apadtak. Ezek inkább csak házalóknak vagy piacra készült csuprot, köcsögöt, szilkét készítenek. Badár Balázs nem elégedett meg ezzel a „becsületese embernek elég mesterség”-gel, ő többet és mást akart. A lelkében ott élő sajátos művészi ösztön, az örökös frissesség, nyugtalan kutatás csodálatos formák és virágok vizionáriusává teszik. Színes keleti mesék magyar továbbálmódója.

Badár Balázsét nem is versenghetett hét város. Izzig-vérig minden atómjával, anyagával s motivumával a kunsági városnak kifejező művésze ő — ahonnan még jóformán ki sem mozdult.

Ma 78 éves. 1929. májusban készült 50 éves mesteri jubileumára.

*

Sokan és sokat irtak már Badár Balázsról és művészetéről. A Magyar Iparművészet, az angol Studio, francia folyóiratok, magyar könyvek, szépirodalmi és napi lapok, most legutóbb Móríc Zsigmond irt róla. Egész külön kis irodalom fejlődött e körül a halkszavu, minden feltűnést kerülő, magyar ősgenie körül.

Hogy én is igyckszem pár szinnel ki-mélyíteni a képet, mit annyiak ecsetje festett róla és körülé, — a mellette töltött éveknél sok kedves és szép emléke teszi s a büszkeség, mellyel Badár Balázs lilaténtával írott felszabadító bizonyítványára nézek s a kis barna mázatlan hamutartóra, melybe most cigarettám hamuját szórom s melyben a bekarcolt (sgraffittó) önmagát derüsen karrikizozó karakteres pipázó parasztfaj mellett ott áll a vésett dedikáció: „Emlékül inasomnak Dezsőnek 1922. id. Badár Balázs m. k.” (maga kezével.)

Hat éve, hog elkerültem tőle, mindenhol büszkeséggel gondolva mesteremre. Közben hallottam s itt-ott olvastam róla, de látni hat éve nem láttam már. Ujra Mezőtúron vagyok s első utam hozzá vezet.

Az akácfaikon, a kiskertekben még nincs virág, az ablakok is becsukva s beszédve róluk a muskátá, hogy le ne fagyjon. Szép napsütés van ugyan, de szokatlan márciusvégi hideg idő. Az egyik sarkón most fordul ki éppen valaki. Vékony, szikár alak, kiskabátban kék köténnyel... egyenes, hirtározott léptekkel felém... a 73 éves Badár bácsi. Csak mikor egészen közel ér, ismer meg ő is engem. Arcán mosollyal, gyermek tisztá szemében jószágos melegséggel fogja meg és tartja sokáig kezében a kezemet, miután előbb pápaszemét feljebb tolta és pipáját kivette a szájából.

Megyünk együtt hazafelé. Beszélgetünk sok mindenféléről. Elnézem az öreget... alig változott. Sápadt sárga színű arc, szálas ritka oldalszakállal, nyílt magas homlok, galambbősz fej, kis fekete kirgiz sapkáva s ókularé mögött két örök derüs tisztá szem. A szemnél azonban fennakad a tekintetem, az öreg is észreveszi ezt s mindjárt szóra is fordítja. „Az egyik szememen tuggya mán nem látok, nézte is mán az orvos, aszongya kis hályogféle, vagy mifene van rajta, le is lehetne operálni.” — „Hát miért nem véteit le, Badár bácsi?” — „Nem érek én arra rá. Mikor beteg vagyok, akkor fekszek oszt nem mehetek el, mikor meg nem vagyok beteg, nem enged a munka.”

Befordultunk a VI-ik uccába. Lent az ucca végén kopott, zöldes tábla eldugva az eresz alatt: Badár Balázs fazekas s két oldalt 2 váza odafestve. A ház mintha kimagaslana a többi közül, vagy csak az én szememben nőtt mindegyik fölé? A szomszéd rácskerítések mögül kíváncsi fejek kandálnak ki, bámész gyerekek hada a kapukban — Bádárékhon megint valami idegen ur gyütt — mondogatják. — De nagyon nagyra vannak vele — ágaskodik bennük az irigység.

Badár Balázst mindenki elismeri, csak korszótlársai nem. Kifelé, idegenek előtt

ug an dicsekesznek a hires turi agyagiparral, de a Badár név említését szeretik elfelejteni... Azt híresztelik róla, hogy titokban dolgozik éjnek idején, titkába nem avat bele még hozzátartozói közül sem senkit. Csak mosolyog az öreg az efféle pletykákon, akaratlanul is csak reklámot csinálnak vele neki a közönség előtt. Mikor még hat év előtt nála voltam, épült az ipartestület. A fazekasok önként — adakozási szellemtől áthatva — magukra vállalták a frizek és diszcsempék elkészítését. Mindjárt rá is bizták Badárra a megtervezést, aztán a segítség alól bujtak ki különféle ürügyekkel, végre mikor teljesen magán maradvá mégis elkészítette őket, nem akarták engedni a falba tenni, mert belül a Badár bélyegző volt benne. Attól félték talán, hogy ezer év múlva a romok közül valaki felássá a még akkor is dicőségét hirdető nevet? Badár nem haragudott meg érte rájuk. Csendes mosolygással, bölcs megértéssel némán túrta a körülötte dúló fogcsaltogó harcot s a tragikus magyar művész fajaszerező szomorúságával állta a megköveztetést s igazolta saját sorsával a klasszikus latin közmondást: „figulus figulum odium” (fazekas gyűlöli a fazekast).

A kíváncsi szemek előtt belépünk az... Farkasoval... család e.ő a kis zsemleszinszörű kutya: a Matyi. A csahol'sra e'öbujik a ház'ól...; kicsi kövér, pirospszgás arcu, hófehér haja itt ott előbuvik fejkendője alól, kis kövér k...zei elől a hasán összetéve, utána a gyerekek meg az unokák, nézi kivel jön az „apjok.” A galambok is oda röpülnek.

Hátul a méhes, mellette a „nagyszony rózsája”, azt Jászai Mari ültette egyszerűen régen.

Köröskörül tisztá, rendes az udvar. A kut mellett a nagy iszapoló láda, amiben az anyagot készítik elő és rakják meg vele télire az agyagos vermet. A tornácon nagy üvegvitrin régi kiállítások emléke, most lekváros üvegekkel, szakajtóval, száradó csöves tengerivel van tele. Kerámia alig egy-két darab benne. Mellette nyílik az ajtó a műhelybe. Elöl egy kis pitvarszerű rész, itt az égető a kemencével, beljebb a tulajdonképeni műhely. „Ajtot becsukni. Gyorsan” — jelzi egy tábla. Fejünk felett deszkákon végig száradó, vagy már zsengeit (egyszer égetett) feldiszitelt s mázzal bevont, mázos égetésre váró edények. Mindenütt csak munkának, sehohol a dicőségnek nyomai. Ott állanak a korongok, egyikén még rajta a szikkadó váza, mellette a fakés, meg a csipőbőr. A falon feljegyzések, képeslapok, köztük egykét amatőr kép. Az asztal mellett a földön ujságok egész toronyba nővő gyűjteménye. Az asztalon fehér gipsz mell-szobor Badár bácsiról, fejébe csapva az öreg nyári sapkája, füle mögé téve a pipája. Elötte levelek egész tömege, a világ minden tájából, megrendelések, melyek sohase lesznek elküldve, reklamációk, élő szóval adott rendelésekre. Badár Balázst nem izgatják tulságosan. Előleget a legnagyobb erőszak dacára sem vett fel rájuk, biztos terminust se ígért készültükre — mikor lesz kész? Maj ha kiég... mikor ég ki? maj ha kisz lesz — adta meg a szibillai feleletet a kíváncsi rendelőnek.

A leveleken legfelül Móríc Zs.: Magyarok c. könyve, benne a dedikáció: „Badár Balázs kedves bátyámnak szeretettel” — mutatja az öreg s közben beszél róla: — „Itt járt a nyáron a feleségivel — meséli — szip, derék ember, az asszony is helyre ta-

karos fehérség, nem olyan, mint azok a pestiek." — Móricz különben is tetszik neki — szép bajusza van, igazi derék magyar ember, — állapítja meg. Mikor megtudja, hogy Pestre megyek, megkér, nem-e vinnék el neki egy „zsoltáros butellát" — mer hát ő is könyvet küd a könyvér. Zöldmázás, lapos könyvformájú pálinkás butykos, régi zsoltárkönyv tréfás utánzata, tetején iváshoz szolgáló cziroknyéllal bedugott csücsök, egyik oldalon a kehellyel, másikon a magaszerkesztette rigmus, ahol most ez egyszer saját neve helyett a Móriczét helyettesítette be:

<i>E zsoltár tartalmaz</i>	<i>Buzgón esedezve</i>
<i>Buzgó énekecskél,</i>	<i>Kéri az ég urát</i>
<i>Mejből Móricz Zsigmond</i>	<i>Nehagyja kifogyni</i>
<i>Veszi fel a leckét.</i>	<i>E zsoltár tartalmát</i>

Más ilyen jóízű kedves rigmusokkal is készülnek ezek. Egyiken Szt. Dávidot dicséri, amiért Ő is kitanálta mán, hogy a zsoltár a legfontosabb. A másik tréfás notesz-utánzat, a fedelén szép hajlásu, kacsaringós betűkkel felvéve: „Notesz-ivjad".

Megigérem, hogy a butellát elviszem. Nagyon megörül. — „Ugye elég jó lesz, pedig akkor éppen unalmas voltam, oszt nem is tudtam, mit karcojjak rá. De elég akkurátus lett. Oszt mondja meg neki, hogy köszönöm a megemlékezést avval a jóízű könyvvel. Mert tuggyja olyan a, hogy a gyerekek kezibe is odaadhatom, mert ippeg úgy van a megírva, mintha csak én beszénék velük, nem olyan modernül, cifrásan." — Badár Baláznak kifejtett, megállapodott, önálló kritikája van, kifinomult művészi ízlése, egy-egy odavetett szóval meglepően talál rá a dolgok rejtett lényegére.

Kimegyünk a műhelyből, a tornác másik végén van a raktár. Itt vannak a polcokra rakva az eladásra váró kész dolgok, az eszterhéj alatt lógnak a kis turi, csárdás-csörgős korsók. Ez Badár néni reszortja. Az öreg nem szeret a vevőkkel bánni, mer nagyon „iszkurálósak". — Ezt Perzsók lányom csinálta — mutatja (így hívja legkisebb lányát, aki iskolázott, kereskedelmi végzett és most apja mellett dolgozik, meglepő ügyesen tanulva el az írókázó edény kezelését, de vonalain érzik már az iskolás raffineria, a finomkodó stilizálás, hiányzik belőlük a művészi tökélyre emelkedett primitívségnek az az ereje, mely Badár bácsi dolgait megkülönbözteti fiának, leányának s tanítványainak szakértő előtt rögtön felismerhető kópiájától.)

Mutogatja a Perzsók dolgait. Szeretettel forgatja, dicsérgeti őket. — Ni milyen szípen kuszának itt fel ezek a virágok. Mer meg köll legyen ezeknek a hajlásuk, nem szabad azt mereven csinálni.

Az írókázást ma mán inkább a Perzsók csinálja, bár Ő is szokta még néha, de a szeme mán nem igen látja. Inkább vésést csinál. — Mer sokszor gyors munka is kék, hogy a kemence tejjen. — A vésés... ha más ebbe a munkába belefogna, nem is beszélve róla, hogy hogy csinálná, talán napokig elkínlódnék egy-egy darabbal. Badár bácsinak ez a gyors munka. A legnagyobb, félembonyi vázakat veszi a kezébe s kis, hajlított, maga készítette görbe késével (minden szerszámot maga csinál) minden előrajzolás nélkül a legbátrabb, legbiztosabb vonalakkal metszi fel a fekete színes agyaggal (engobe) vékonyan bevont nyers vázát, mely metszés nyomán azután csodás pompában nyílnak elő az alapanyag vörös színekből kialakuló virágok. Főleg virág, levél-motivumokat használ, bár a „lépést" is igen kedvelik a népek. De ő nem szereti mán

csinálni. Szébbnél-szebb magyarosabb formák. Fialat évek szomjas kutatásával régi edényeken megfigyelt motivumok formálód-
nak át egészen sajátos, egyéni motivumokká a kezén. A magyarosságnak, a stilizációnak egész új irányát teremtette meg magának. Minden levél, minden legapróbb vonal a maga helyén van ott. Az anyagszerűség abszolút ismeretével született formák s a térbetöltés csodálatos egybekomponálásával diszítő metszés, sgraffilló, vagy írókázás, esetleg felrakás. Dészítés a formához, virág a levélhez szinte odaálmodott harmóniával simul. Semmi fölösleges, semmi cikornyás cicoma. A virágok kelyhén a színek lágy tónusában, még ott csillog a művész lelkének himpora. A zöld vagy „gránát-szín" levelek bársonya. A felrakott, vagy lyukgatott edények egész ujszerűen magyaros stílusa. Mindez szinte játékos kedvvel, pajkoskodó biztonsággal rakva oda. A metszések bámulatosan biztos és lendületes vonalaiban szinte lehetetlen felismerni az előbb még reszkető kezét. De — akkor nem ír rá reszketni, mer nyomom.

„Okosítók" tanácsokkal és tervrajzokkal sokszor próbálták, nem rosszakaratból, de hozzánemértésből megrontani. Badár Balázs azonban művészi göggel, öntudatos önbizalommal háritja el őket. Mert Ő nem véletlen szülte, vak művész. Tisztában van a saját értékével, művészi hivatásával. Neki annak a földnek dicsőségét kell felmutatni az egész világ elé, melyből a saját testéhez és művészetéhez szükséges sár: agyag szakadt fel.

Brüsszeli, antverpeni, párizsi s még ki sorolhatná fet hány világkiállítás oklevelei és érmei beszélhetnek az elismerésről, a dicsőségről, de a holnapai kenyérről csak egy kis kertes ház, meg egy korong beszélnek. Ez az a vagy vagyon, amit a nagy világ-siker hozott. De Badár Baláznak nem is kell több. Voltak, akik már gyárat akartak vele alapítani. — Uri huncutság az — legyintett az öreg s nem álmodozott el a füstölő gyárkérményekről. Valaki egyszer kölcsönt ajánlott fel neki, hogy műhelyét bővítse, jobban felszerelje. — Nem kell a' mer egyszer oszt csak megkék fizetni. Egy tábul eszik az ember — néha még éhen is hagyja.

Még a háboru előtt hívták fel az agyagipari szakiskolába tanárnak. Ő akkor vissza-írt „köszöni a megtiszteltetést, de el nem fogadhatja, mert ki vigyázza akkor a méhest, meg ki igazítja meg a kiskaput".

Hogy ezt a sokszínű művészetet őszintén megérthessük és becsülhessük, a tragikus magyar művészsors igazi arcába láthassuk, ismernünk kell Badár élettörténetét, mely ennek a mozaiknak alapját, minden kis kövének külön színét adja. Hivatott író tollára méltó anyag volna ennek az életnek portrajta. Rodin volna méltó szobrása, Rilke méltó ismertetője.

1855-ben Mezőturon született egyszerű sorsu paraszt családból. Tanulmánya mindössze két elemi iskola. Valószínűleg szülei nem bírják a taníttatást. Kikerül hát a tanára disznópásztornak, télen meg varjaktól kazlakat őrizni. Szabad idejében „furabolond-sággal" foglalkozik, sarat vesz, amiből különös tehetségre valló ügyességgel különböző madár- meg állatfigurákat gyurkál ki pajtásai mulattatására. Apja először nem jó szemmel nézi ezt a „sammirevaló időlopást", de hogy arrakerülő urak kezdenek rá figyelmesse lenni és nagy szobrászi tehetséget kezdenek sejteni benne, 1868-ban fazekasnak adja

be Szappanyos mester uramhoz. A tanonc-idő még le sem járt s a kis inas már gazdájával vetekszik a tudományban. Megsejti a fazekasmesterség csodákat rejtő titkait. Érti, hogy külföldre kellene menni, látni, tanulni, de a jó segédet nem engedik a mesterek. Köcsögöket, korsókat korongol, ő csinálja a legtöbb „korsószámot" (ez az akkord-munka mértéke) de vasárnap, míg a többiek kocsmába meg jányok után járnak, diszedényeket formálgat, új színeket és mázakat kísérletez. A Céh egyik ülésén gazdája a többi mesterrel fogad fiatal segédjének ügyességére. S Badár bizonyítva, hogy méltó mesterének büszkélkedésére, megcsinálja a fogadás tárgyát képező nagy „felrakott"-kulacsot, mely szépségben messze felülmúlja még gazdája mintáját is. Megnyerik a hordó bort s ez Badár első művészi sikere. Azután jön a híres „milléniumi" kiállítás. Baross Gábor, akkori miniszter meg akarja ismerni az érdekes fazekast, de Ő, aki messziről egy sarokból figyelte, hogy gyönyörködnek edényeiben, szerénységében kereket old onnan s hamar hazautazik. Erzsébet királyné megveszi egy nagy fali tálját s rózsázott „dudisárga" csárdás korsóját. Ezeknek párját ma is féltékenyen őrizi lakásában, ahonnan a vásárlók már minden egyéb szepet elkunyeráltak az üzleti szellemű Badar nénitől. Külföldi kiállítások következnek sorra. Oklevelek és érmei mesélnek az eredményekről. Ma ott porosodnak mind egy tányérban a szekrény tetején. Kiváncsi ujságírók hosszas faggatását néha megunva zsörtölve rakja elébük s hagyja faképnél őket. — Beszéljenek ezek. Én nem írek rá. — Elcsodálkoznak, hogy ennyi becsbe tartja őket. — Hát mit csinájnak velük, ha mejjemre aggatnám födre huznának — zárja le valami művészi göggel a disputát. 1879-ben alig 24 évesen már önálló mester, májusban 55 éve ennek. Azóta a hir szárnyára kapta. A világ minden sarkából jönnek hozzá érdeklődők és vásárlók. Mások tőkét kovácsoltak volna ebből a nagy hírességből, Badár Balázs ma is szerényen, csöndben meghuzódik a kis portán s 73 évvel rugja a korongot, hogy családjának legyen holnap mit ennie, meg oszt szereti is ezt az „Istennel egy mesterségen munkálkodást. Mert azt tuggyja, hogy Ő volt az első fazekas? Ő is mán agyagbul korongolta az embert."

Mielőtt elbucsuzom, szeretnék még fényképet készíteni róla. Megkérem rá. — Magának szívesen — mondja mosolyogva, — hagy emlékezzen rá, milyen csuf emberné tanut. — Kicsit szakadt az inge ujja, felveszi hát rá a kabátot — hagy higgyék, hogy valami tisztességes ember vagyok.

Odaáll a gép elé. „Próbáljuk talán ülve. Badár bácsi" — kockázatom meg. — „Nem ülök le mer akkó venülök... ha meg állok vénülök" — jegyzi meg csendes szellemességgel.

Kész a kép. Ott áll a váza mellett s az embernek valami távoli ázsiai mezők jutnak eszébe, ahogy emellett a kirgizsapkás öreg paraszt-művész mellett felszínesednek a csodás mesevirágok a szeretettel magához szorított vázán.

Szemei pedig ártatlanul merengenek át a felhőkön, melyek mögött ép most bujt el a nap. Talán az elbukó nap sapadt sugarain valami új szintet talált meg már ködbeboruló szemével, ami álmatlan éjszakákon sokáig ott uszott megfoghatatlanul a lelke mélyén...

IPAR ÉS KERESKEDELEM

Rovatvezető: Tákos Lajos.

Munkakönyvi bejegyzések
elmulasztása

A munkakönyvi bejegyzések elmulasztása kihágás; tehát amennyiben a bejegyzés, vagy hatósági láttamozás elmulasztott határideje óta hat hónap még nem telt el, minden megállapított mulasztás esetében azt is meg kell állapítani, van-e helye valaki ellen eljárásnak. (Az Ipartestület a közigazgatási hatósághoz, mint büntető rendőri bírósághoz tesz jelentést.) Utólagos bejegyzésnek és az ez alapon igazolt szakbavágó gyakorlat figyelembevételének helye van akkor is, ha a mulasztás miatt kihágási eljárás folyt, de akkor is, ha a kihágási eljárás (elévülés, a mulasztásban vétkes egyén halála, vagy a büntethetőséget kizáró más okból) lefolytatható nem volt. Az eddigi joggyakorlat szerint a segédnek munkakönyvvel kell bírnia, még ha atyjánál is van alkalmazva. Ha például az iparigazolványért folyamodó atyjának halála után a mézárós- és hentesüzletet nem a kiskorú gyermek jogán folytatta, nevezetesen, ha a folyamodó (a meghalt iparos fia) akár nagykorúsága előtt, akár nagykorúsága után önállóan vezette az üzletet, jogosulatlan iparüzési kihágását követte el. Ez esetben utólagos munkakönyvi bejegyzésnek és a szakbavágó gyakorlat az alaposan figyelembevételének helye nincsen. (Nem lehet az igazoló munkaadó egyszemélyben igazolt alkalmazott is. 154.893/932. K. M.)

Építőiparoknak társas viszonyban
gyakorlása

Az építőiparosok társasviszonyban gyakorlására nézve az 1922. XII. tc. rendelkezései nem alkalmazhatók mert ugyanezen törvény cikk 33 §-a értelmében az építőiparosok gyakorlására vonatkozólag, újabb törvényes szabályozásig, a régi rendelkezések maradnak érvényben. Az építőiparok gyakorlása tárgyában törvényes felhatalmazás alapján kiadott rendeletekben foglalt határozmányok értelmében, amelyeknek kiegészítője az egyes konkrét ügyekben hozott elvi jelentőségű határozatokban gyakorlat. Építőiparosok társasalakulatban csak akkor gyakorolhatók, illetve azok ilyen alakban gyakorlására i. arengedél, csak akkor adható, ha az illető iparágra a képesítésnél és az önálló iparüzés törvényes kellékeivel a társulók mindegyike aját zem l, b... kezik. Ha tehát a társasviszonyban levők közül csupán egyik rendelkezik építőmesteri képesítéssel, a társascég részére az építőmesteri ipar önálló gyakorlására jogosító iparendedély nem adható ki.

Kinos akadályja annak, hogy társascég építésvállalkozói iparra szóló iparjogosítványt kapjon, de ebben az esetben a társascég tagjai maguk nem építőmesterek, hanem az elvállalt építést csak arra jogosított építőiparossal végeztethetik el, aki azonban alkalmazottjuk nem lehet, hanem önálló iparosnak kell lennie. (162.247/931. K. M.)

Hitelszükségletét kielégíti, betétjét a legnagyobb biztonság és felmondás nélküli visszafizetés mellett kamatoztatja a Szarvasi Takarékpénztár. Foglalkozik a banküzlet minden ágával. Terményeit a Szarvasi Takarékpénztár raktárházába helyezze el, mert így azokra olcsó kölcsönt kaphat.

Hogy segítsen ma _án _azd ?

Írta: Bácskai Izidor v. jószágigazgató.

Most, míg a téli nyugalomban tesped a gazdaközönség, bőségesen lenne ideje, hogy meghányja-vesse az általam felvetett eszméket. Nagyon kérem a gazdák vezetőembereit, hívják össze a gazdakörbe a birtokosokat és terjesszék elő nekik, úgy a szarvasmarhatenyésztő, mint a baromfitenyésztő egyesület megalakulásának szükséges voltát.

Amint én az értelmes és szorgalmas szarvasi gazdaközönséget, a régi időkből, ismerem, nem fog a szó hiába elhangzani.

Elképzelésem szerint egyelőre a tanya-sorok mentén, különösen a kövezett utak mellett lakókat lehetne csoportonként megszervezni és rábírní arra, hogy alávéssék magukat az egyesület önként elfogadott szabályainak. Ne kérjünk most senkitől pénzübeli hozzájárulást, csak azt a fogadalmat, hogy állatait az általánosan elfogadott elvek szerint takarmányozza, istállóját az egészségügyi követelményeknek megfelelően levegővel és világossággal bővebben ellátja, a tüdővész elleni küzdelmet, a neki megadott tanácsok alapján szigorú következtetéssel keresztül viszi.

Hogy mit lehet elérni a tüdővész ellen, arra nézve ismét csak Dánia példájára hivatkozom.

Dániában éppen úgy mint nálunk a levágásra kerülő szarvasmarhák 38—40 százalék volt a múlt század nyolcvanas éveiben tüdővész. Ekkor találta fel Bang egyetemi tanár az ő eljárását.

A Bang eljárás szerint az összes szarvasmarhák tuberculin oltást kapnak és mindazokat, amelyek az oltás után lázzal reagáltak, elhülnítik a többtől, de még nem adják okvetlenül a mézárós kezeibe, hanem mindazokat, amelyeken még a tüdővész külső jelei nem mutatkoznak, meghagyják a tenyésztben, csak hogy ezeknek a tehéneknek a borjait, az ellés után rögtön elveszik az anyjuk alól, — főleg ha a tőgyben is lehet csomókat találni — az ilyen borjukat az első nyolc napon, míg a feltétlenül szükséges első, vagy főcstejet ki nem szopták, az anyjuk alatt szoptatják, de vi-
yáz a, ho a ü... g...
nyalhassa le a borjut, sőt rá se fujhasson szopás közben. Ezen idő elteltével a borju-
a g...
ságba. A borjuk természetesen elkülönített istállókban, sőt ahol lehet, más tanyán lesznek felnevelve.

Evvel az eljárással egy-két év alatt elérte a dán gazdaközönség, hogy a szarvasmarha állományában nem lehetett többet, mint legföllebb fél százalék tüdővészest találni.

Mai napság a szarvasi piacon százával állanak az asszonyok, nyáron a forró napon, télen esőben, hidegben árulva tejtermékeiket, de az egész piacon alig akad két-három asszony, aki jó tejszimből köpült egészséges vaját árulna, a többi százak alig élvezhető vaját árulnak. Nyáron, amikor még a tej gyorsan megsázk és nincs ideje a szellőzetlen föld-padozatu szobák dohos és rossz szagát magába venni, még csak valahogy elhasználható ez az ugynevezett parasztvaj, de télen bizony megundorodik az ember, ha megkóstolja ezeket a friss vajakat és tejfölöket. De eltekintve ezektől a rossz szagoktól, még mennyi minden veszedelmes

betegség csiráját tartalmazhatják ezek a borzasztó tejtermékek.

Tudvalevőleg a tej a legjobb táplálóanyaga a betegségek okozó apró szervezeteknek. Egy köbcentiméter tejben, tehát egy félgyüszünyi mennyiségben, piszkos istállóban fejve, a fejés után egy órával több mint 2.000.000 bacillus található.

Mennyi lehet az olyan tejben, amelyik az egész télen szellőzetlen, tüdővész és egyéb fertőző betegségek csiráival fertőzött tanyai szodák levegőjében hétszámra vár megaltatásra.

Borzalom erre gondolni is. A múlt évben Szegeden tifuszjárvány dühöngött és jó néhány emberéletet kívánt áldozatul, mikorra az Országos Közegészségügyi Intézet kiderítette, hogy a járványt a tanyákról behordott tej terjesztette. A tejjel foglalkozók között akadt egy tifuszbacillushordozó — bacillusgazda.

A gépfölözés rögtön a fejés után történik, addig még nincs idejük a tejben levő csiráknak elszaporodni. A centrifuga is kiválasztja a csirák nagyrészét, melyek a gép alján visszamaradó sáros piszokban akadnak meg. Az ezuton készülő vaj nem jut a szobák rossz levegőjébe köpülés előtt, így az egészségre nem is ártalmas.

(Folytatjuk.)

Felelős kiadó és laptulajdonos:
Dr TOKAY LÁSZLÓ.**A SZARVASI UJSÁG hirszolgálatára
pontos és gyors!**

▼ FÖNÖTTBUTOROK, izléses mosdók, virágállványok, utazó-, kézimunka- és piacikosarak kaphatók és megrendelhetők ifj. Kiss Kálmánál, I. ker. 455. (Kovácsik Gyula vegyeskereskedő mellett.)

ROSSZ A CIPŐJE ?

Küldje el HORVÁTH CIPÉSZHEZ, aki rendkívül olcsó árért javít és fogad el mértékutáni új megrendeléseket, Kossuth tér, (a Kálló-iskola mellett v. Györy-traffic.)

Hallgassa meg az

Olympikon4+1 csöves DINAMIKUS
hangszóróval egybe-épített**rádiót**

az

Árpád éttermében.

Szállítja

Dankó

műszerész.

Árvaház.

Kossuth tér.

Szarvasi Takarékpénztár

érdekközösségben

a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal

Folyósít kölcsönöket földbirtokra, betéteket elfogad jó kamatozásra, bármikori visszafizetésre.

Saját **termény- és áruraktára** mindennemű termény beraktározására a gazdaközönség rendelkezésére áll és a betárolt terményekre az intézet **kölcsönöket folyósít.**

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések díjszabása:

Hétköznap szavanként 2 fillér, vasár- és ünnepnap 4 fillér, vastagbetűvel szedett szónál duplán számít. A hirdetések ára postabélyegben is beküldhető.

Gazsó Jánosnak Békésszentandrás 369 szám alatt egy alig használt ökor vagy traktor után való szekere jutányos áron eladó.

Kardosdüllőben 2 kishold kitűnő minőségű szántóföld igen olcsó áron eladó. Érdeklődni dr Keszt Ármin ügyvédnél lehet.

Fűzőt, haskötőt minden igénynek megfelelően, mérték után, olcsó árért készít özv. Kasnyikné, MIKLÓS-féle ház.

Keltető gépet 3—400 darabos, jó gyártmányt vennék. Ajánlatok, gyár és ár megjelölésével a kiadóhivatalban.

Tanulót felvesz Matók fényképész.

Kézimunka előnyomda özv. Binder Vilmosné rövidáru üzlet. Beliczey u.

Mindenki gyűjtse össze a valódi Szent István cikória pótkávés dobozról a fejeket, bélyegeket, vagy munkajegyeket.

Egy világos utcai butorozott szoba kiadó, esetleg ellátással. Cim a kiadóhivatalban.

PUBLIKÁCIÓ

Ebben a rovatban közöljük a községi publikáció anyagát, mert meg akarjuk kímélni olvasóinkat, hogy rossz időben, ácsorogva, egészségüket kockáztassák a publikáció hallgatása közben.

Szita Andrásnak egy új kovácsfujtatója, kukoricaszár és törekje eladó. Jelentkezni IV. 268. szám alatt.

Springe András hízlatnak hereszénája van eladó.

Kozsuch Andrásnak 9 hold kákai közös legelője és Macóérben 600 négyszögöl gyümölcsöse eladó. Jelentkezni I. 182. szám alatt.

Kruska Pálnak Hosszusoron kukoricaszárja van eladó.

Kovács Györgynek Zöldpázsit 63. számú háza eladó. Jelentkezni ugyanott.

II. 228. számú ház szabadkézből eladó. Érdeklődni ugyanott.

Özv. Muray Sándorék a Simonmalom mellett 4 kocsi hereszénája eladó. Jelentkezni ugyanott.

Használt kályhák, tűzhelyplattnik és ágyak eladók Ungár Jónásnál.

Zachorecz Györgynek 4 és fél hold földje Szakró-halomnál eladó. Jelentkezni T. III. 253. szám alatt.

Az ótemető alatt 280 négyszögöl dinnyeföld bérbe kiadó. Jelentkezni özv. Zvara Mihálynénál T. III. 296.

Podani vaskereskedőnek Halásztelken lévő tanyájánál tengeriszár eladó. Jelentkezni az üzletben.

Jurák Györgynek az ugarokon 2 hold szántóföldje eladó. Jelentkezni Krebs kertésznél.

Id. Stefáni Pál örököseinek város alatti dinnyeföldje és I. 255 számú ház eladó.

Gilly Emilnél új nád eladó, kint a volt Hitelbanki téglagyárnál.

Podani Györgynek Papp-dülőben levő Balczó-féle tanyán szalma és pelyva eladó. Jelentkezni II. 408.

I. 222. számú ház eladó.

Vegye meg a SZARVASI UJSÁGOT, mert abban megvan a publikáció, amit otthon kora reggel az ágyban is elolvashat.

A kákai társulat február 12-én közgyűlést tart, továbbá folyó hó 8-án a társulati tanyán különféle takarmányt fog árverés útján eladni.

Özv. Ponyiczky Györgynének Macóban egy boglya gypszenája és mindenféle takarmánya eladó. Jelentkezni III. 291. alatt.

Brachna János kéményseprőmester tanyást keres. Jelentkezni V. 167. alatt.

Az endrődi kövesut mellett 3 kishold föld bérbe kiadó, idei terméssel és tanyával együtt. Jelentkezni III. 549. szám alatt, Zalai Györgynél.

Galáth Pálnak Szappanosban 600 négyszögöl gyümölcsöse eladó, Jelentkezni III 63. szám alatt.

Palyó András I. 333. számú háza eladó.

Balta Mihályné örököseinek I. 438. számú háza eladó.

Ruzicska György örököseinek a közep-halmi dülőben levő 8 hold földje, Hegyesdülőben 2 hold, ótemető alatt 441 négyszög-

öl dinnyeföld, egy üres beltelek és I., 476. számú házuk eladó. Jelentkezni I. 194. alatt.

A Szarvasi Ujság kihordót keres fix fizetéssel. Jelentkezni I. ker. 9. alatt a kiadóhivatalban.

Hanzó János IV. 171. számú háza, 25 kishold szántója és 2 hold Kugyela-féle földje eladó. Ugyanott 5 kútgém és 10 kútagas is eladó.

Kugyela Mihálynak a város alatt a szentesi-úton menet, kocsijáról egy 5 hónapos sertőse megugrott, aki tud róla, jelentkezék a rendőrségen, vagy a VI. 111. szám alatti házban.

Megvételre kerestelik a város közelében 8—10 hold föld tanyával. Jelentkezni III. 136 szám alatt.

Janurik Mátyásné IV. 136. szám alatt törek, péva és répa van eladó.

Haluska Györgynek ótemető alatti 300 négyszögöles pótlékja van eladó. Jelentkezni IV. 151. szám alatt.

Palyov János örököseinek tanyájára tanya kerestelik. Ugyanott kutásó, kutásó rokka és kútgém van eladó. Jelentkezni lehet Kohut Jánosné IV. 143—3.

Vilmos excsászár beteg. A Daily Herald közli: Vilmos excsászár már hat hete beteg. Egyik meghülése a másikat követi. Az elmúlt hét folyamán a köszvény is kirozta. Állandóan a szobájában tartózkodik. A császár úgy tervezte, hogy a tél végét Svájcban tölti. Már az engedélye is megvolt, de orvosai tanácsára továbbra is Doornban marad.

Külföldre utazók részére valutát a hivatalos árfolyamon kiszolgált a Szarvasi Takarékpénztár a Nemzeti Bank által engedélyezett mennyiségben, utlevél és vasuti jegy ellenében. Az utlevelet és vasuti jegyet rövid idő alatt beszerzi.

Nász- és jegyajándékokat

a legnagyobb választékban, a legjutányosab' árakban, részletre is vásárolhat

Fleischer Jenő óra- és ékszerüzletében.

►● NAGY VÁLASZTÉK MINDENFAJTA OPTIKAI CIKKEKBEN! ●◄

Olcsón csak úgy vásárolhat TŰZELŐANYAGOT,

ha szükségletét **BUK ADOLF** piactéri üzletében szerzi be.

Legelsőrendű diókoksz! Dorogi, bagjasaljai és ózdi darabos szenek! Gyöngyösi lignitszén, száraz tűzifa aprítva, fűrészelve vagy hasábos,

olcsó tűzifa dorongból aprítva, fenyő lécfá.

Olcsó árak!

Pontos kiszolgálás!

Kedvező fizetési feltételek!

Minden tételt saját kocsimmal házhoz szállítok.

Telefon: 26.

BUK ADOLF tüzelő- és szénagykereskedő.

